

**Київський національний торговельно-економічний університет
Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ**

Кафедра маркетингу, менеджменту та торговельного підприємництва

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політичні інститути та процеси

повна назва навчальної дисципліни

для підготовки
студентів ступеня
вищої освіти

магістр

молодший бакалавр,
бакалавр чи магістр

року набору 2020

курсу

1

номер курсу, на якому викладається дисципліна

форма навчання

денна / заочна

форма навчання

статус дисципліни

вибіркова

Харків, 2020 рік

Розробник:

Савченко Ілля Григорович,
доцент кафедри маркетингу, менеджменту та
торговельного підприємництва,
кандидат наук з державного управління, доцент
прізвище, ім'я, по батькові повністю, посада повністю, науковий
ступінь, вчене звання повністю

11.01.2021 р.

Програму розглянуто та затверджено на засіданні методичної комісії інституту,
протокол від 15.01.2021 р. № 05.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни є формування і розвиток загальних компетентностей у студентів на підставі надання систематизованих знань і розумінь щодо їхнього вміння самостійно аналізувати суть політичних явищ і процесів та приймати виважені рішення, що сприятимуть подальшій демократизації українського суспільства, інтеграції його в світове співтовариство, самостійного критичного аналізу політичних процесів та оцінки їх впливу на політичні рішення.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сутність, зміст та сукупність політичних знань, що охоплюють політичні процеси, які відбуваються в суспільстві, механізм взаємодії суб'єктів та об'єктів політики.

Навчальна дисципліна передбачає знання основ політології, філософії та планується до вивчення здобувачами ступеня вищої освіти магістр на 1 курсі.

Мова викладання – українська.

У результаті вивчення дисципліни студент має

знати:

- об'єкт, предмет і методи політичної науки, її структуру та функції;
- понятійний та категорійний апарат політичної науки;
- історію розвитку політичної думки, особливості генези національних політичних шкіл;
- основні світові та вітчизняні політичні школи, концепції і напрямки;
- визначення, походження, структуру та механізм функціонування політичної системи, державної влади, партійних систем;
- сутність політичних інститутів;
- поняття "опозиція" та її роль в житті суспільства;
- значення політичної еліти та політичного лідерства в державі;

вміти:

- аналізувати сутність політичної влади, держави, політичного життя;
- розрізняти політичні відносини і процеси, суб'єкти і об'єкти політики;
- орієнтуватися в основних напрямках політичної думки;
- визначати теоретичні, духовні, прикладні та інструментальні компоненти політичного знання, їх роль і функції у підготовці політичних рішень;
- розрізняти політичні відносини і процеси, суб'єкти і об'єкти політики;
- застосовувати політологічні знання у своїй професійній діяльності;
- аналізувати міжнародні політичні процеси, місце та роль України в сучасному світі,
- класифікувати політичні системи і режими, партійні та виборчі системи.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Влада і громадянське суспільство: проблеми взаємодії

Влада як явище суспільного життя. Сутність політичної влади та її визначення в нормативно-формалістичній, органістичній, суб'єктно-психологічній, індивідуально-соціологічній та марксистській концепціях. Співвідношення державної та політичної влади. Складові державної влади: законодавча, виконавча, судова, їх взаємодія. Форми та механізми політичної влади: панування, політичне керівництво, управління. Поділ форм політичної влади за критерієм головного суб'єкта управління: монархія, тиранія, аристократія, олігархія, демократія. Функції механізму політичної влади: інтегративна, регулятивна, мотиваційна, стабілізуюча. Структура владних відносин і механізмів політичної влади. Політика як засіб регулювання економічних, соціальних і духовних відносин у суспільстві.

Тема 2. Розвиток демократії та становлення громадянського суспільства в сучасній Україні

Історія розвитку політичної думки. Політичні вчення Стародавньої Греції, Риму. Політичні погляди Платона та Арістотеля. Політичне вчення епохи Відродження. (Д. Локк, Т. Гоббс, Ж.-Ж. Руссо). І. Кант про правову державу. Г. Гегель про громадянське суспільство. М. Вебер як класик західної політології. Розвиток української політичної думки. Політичні ідеї часів Київської Русі. Ідеї соціальної й національної рівності (С. Оріховський, Ю. Дрогобич, М. Смотрицький, С. Зизаній). Конституція П. Орлика. Політична думка України XIX – поч. XX ст. Концепція Української державності (В. Липинський, Д. Донцов, Ю. Липа, І. Лисяк – Рудницький). Новітня українська державність ("Декларація про державний суверенітет України", "Акт про державну самостійність України", "Конституція України" 1996р.).

Тема 3. Політичні системи

Сутність і типи політичних систем. Поняття "політична система суспільства". Політична система як механізм влади та фактор стабілізації і розвитку суспільного життя. Характерні риси політичної системи суспільства. Типологія політичних систем. Характеристика структурних елементів політичної системи. Системоутворюючі засади та основні функції політичних систем. Основні фактори ефективності політичної системи. Структурні елементи політичної системи, її інституційна, інформаційно-комунікаційна, нормативно-регулятивні складові.

Тема 4. Політичний режим

Сутність і види політичного режиму. Поняття "політичний режим" та параметри його визначення. Форма політичного (державного) режиму як безпосередній засіб реалізації державної влади. Види політичного режиму: демократичний та недемократичний. Якісні характеристики політичного режиму. Основні признаки демократичного режиму. Особливості та відмінності авторитарного та тоталітарного режиму. Типологія політичного режиму.

Тема 5. Тенденції до змін сучасних політичних систем

Світовий політичний процес. Поняття, суб'єкти, закономірності та тенденції до змін світового політичного процесу. Основні концептуальні ідеологічні засади сучасних політичних процесів. Сучасні радикальні ідеології неокомунізму, неофашизму. "Демократичний соціалізм" – ідеологія і практика сучасної соціал-демократії. Ідеологія неоконсерватизму, сутнісний аналіз. Неолібералізм як ідейно-політична доктрина.

Тема 6. Аналіз рівня стабільності політичної системи в сучасній Україні

Фактори стабільності політичної системи в Україні. Показники рівня стабільності політичної системи в сучасній Україні. Напрямки підвищення рівня стабільності політичної системи в сучасній Україні. Методи аналізу рівня стабільності політичної системи. Використання соціологічного, структурно-функціонального, історичного методів політичного аналізу.

Тема 7. Система політичних інститутів: порівняльна характеристика

Держава як політичний інститут, засіб публічної влади. Основні підходи у визначенні сутності держави. Теорії виникнення держави. Інститути державної влади, їх характеристика. Форми правління і устрою: президентська, парламентська. Держава і громадське суспільство. Сутність громадського суспільства, основні умови його формування. Формування громадського суспільства в сучасній Україні.

Тема 8. Політичний менеджмент та політичний маркетинг

Політичний менеджмент. Політичний менеджмент: поняття та зміст. Типології політичного управління. Політичний маркетинг. Поняття політичного маркетингу та його сутність. Функції політичного маркетингу. Маркетинг органів державної влади.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теми дисципліни	Обсяг у годинах																							
	денна форма												заочна форма											
	повна						скорочена						повна						скорочена					
	усього	у тому числі					усьо го	у тому числі					усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС
Тема 1. Влада і громадянське суспільство: проблеми взаємодії	22	2	2			18							25	2	2			21						
Тема 2. Розвиток демократії та становлення громадянського суспільства в сучасній Україні	24	4	2			18							21					21						
Тема 3. Політичні системи	22	2	2			18							25	2	2			21						
Тема 4. Політичний режим	22	2	2			18							21					21						
Тема 5. Тенденції до змін сучасних політичних систем	22	2	2			18							21					21						
Тема 6. Аналіз рівня стабільності політичної системи в сучасній Україні	22	2	2			18							25	2	2			21						
Тема 7. Система політичних інститутів: порівняльна характеристика	22	2	2			18							21					21						
Тема 8. Політичний менеджмент та політичний маркетинг	24	2	2			20							21					21						
Усього годин / кредитів ECTS	180/6	18	16			146							180/6	6	6			168						

Навчальні матеріали з освітнього компоненту доступні у відповідному інтерактивному курсі на Порталі навчальних ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу інституту: <http://beta-edu.htei.kh.ua/moodle/course/view.php?id=4637>

4. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Влада і громадянське суспільство: проблеми взаємодії

Питання 1. Функції механізму політичної влади: інтегративна, регулятивна, мотиваційна, стабілізуюча.

Питання 2. Структура владних відносин і механізмів політичної влади.

Тема 2. Розвиток демократії та становлення громадянського суспільства в сучасній Україні

Питання 1. М. Вебер як класик західної політології.

Питання 2. Політичні ідеї часів Київської Русі.

Тема 3. Політичні системи

Питання 1. Структурні елементи політичної системи, її інституційна, інформаційно-комунікаційна, нормативно-регулятивні складові.

Тема 4. Політичний режим

Питання 1. Якісні характеристики політичного режиму.

Тема 5. Тенденції до змін сучасних політичних систем

Питання 1. Ідеологія неоконсерватизму, сутнісний аналіз.

Тема 6. Аналіз рівня стабільності політичної системи в сучасній Україні

Питання 1. Використання соціологічного, структурно-функціонального, історичного методів політичного аналізу.

Тема 7. Система політичних інститутів: порівняльна характеристика

Питання 1. Сутність громадського суспільства, основні умови його формування.

Тема 8. Політичний менеджмент та політичний маркетинг

Питання 1. Маркетинг органів державної влади.

Зміст, порядок виконання та критерії оцінювання самостійної роботи студентів наведено у відповідному інтерактивному курсі на Порталі навчальних ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу інституту: <http://beta-edu.htei.kh.ua/moodle/course/view.php?id=4637>.

Організація самостійної роботи студентів регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про самостійну роботу студентів Харківського торговельно-економічного-інституту КНТЕУ;

- Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ.

5. ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Для визначення рівня засвоювання студентами навчального матеріалу використовуються наступні форми оцінювання та схема розподілу балів:

№	Рейтингові оцінки	Макс. бали за формами навчання	
		денна	заочна
1	Поточний контроль	60	60
1.1	Тема 1. Влада і громадянське суспільство: проблеми взаємодії		
	Виконання практичних завдань в межах теми навчальної дисципліни	5	5
	Тестування на Порталі	2	2
11.2	Тема 2. Розвиток демократії та становлення громадянського суспільства в сучасній Україні		
	Виконання практичних завдань в межах теми навчальної дисципліни	6	6
	Тестування на Порталі	2	2
1.3	Тема 3. Політичні системи		
	Виконання практичних завдань в межах теми навчальної дисципліни	6	6
	Тестування на Порталі	2	2
1.4	Тема 4. Політичний режим		
	Виконання практичних завдань в межах теми навчальної дисципліни	6	6
	Тестування на Порталі	2	2
1.5	Тема 5. Тенденції до змін сучасних політичних систем		
	Виконання практичних завдань в межах теми навчальної дисципліни	5	5
	Тестування на Порталі	2	2
1.6	Тема 6. Аналіз рівня стабільності політичної системи в сучасній Україні		
	Виконання практичних завдань в межах теми навчальної дисципліни	5	5
	Тестування на Порталі	2	2
1.7	Тема 7. Система політичних інститутів: порівняльна характеристика		
	Виконання практичних завдань в межах теми навчальної дисципліни	6	6
	Тестування на Порталі	2	2
1.8	Тема 8. Політичний менеджмент та політичний маркетинг		
	Виконання практичних завдань в межах теми навчальної дисципліни	5	5
	Тестування на Порталі	2	2
2	Підсумковий семестровий контроль (письмова екзаменаційна робота)	40	40
2.1	Завдання на оцінювання теоретичних знань (комп'ютерне тестування)	30	30
2.2	Завдання на оцінювання практичних навичок (ситуаційне завдання)	5	5
2.3	Завдання на оцінювання професійних вмінь (ситуаційне завдання)	5	5
3	Оцінка з дисципліни	100	100

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС. Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни і отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 36 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.

Організація та проведення контрольних заходів регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про оцінювання результатів навчання студентів у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ;

- Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ.

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

6.1. Основні джерела інформації

1. Піча В. М. Політологія : навчальний посібник / В. М. Піча, Н. М. Хома; за ред. В. М. Пічі. – Львів : Магнолія, 2018. – 303 с.
2. Політологія : навчальний посібник / І. Г. Дробінка, Т. М. Кришталь, Ю. В. Підгородецький. – Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 290 с.
3. Савченко І. Г. Політичні інститути та процеси : методичні вказівки до виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни для студентів спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» / І. Г. Савченко. – Харків, 2020. – 26 с. – Рукопис.
4. Савченко І. Г. Політичні інститути та процеси : методичні вказівки до проведення семінарських занять з навчальної дисципліни для студентів спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» / І. Г. Савченко. – Харків, 2020. – 31 с. – Рукопис.

6.2. Додаткові джерела інформації

5. Боровська А. В. Міфи щодо європейської інтеграції в офіційному дискурсі ЄС : аналітична доповідь / А. В. Боровська – Київ : Національний інститут стратегічних досліджень, 2016. – 71 с.
6. Бебик В. М. Політологія. Наука і навчальна дисципліна : підручник для студентів вищих навчальних закладів / В. М. Бебик. – Київ : Каравела, 2017. – 495 с.
7. Влада, суспільство, громадянин : проблеми взаємодії в сучасній Україні : аналітична доповідь / Т. С. Андрійчук, О. М. Майборода. – Київ : Знання, 2018. – 63 с.
8. Головатий М. Національна самосвідомість як засаднича умова формування державності / М. Головатий // Персонал – Київ, 2016 – № 11-12. – С. 1-10.
9. Головатий М. Україна і світовий геополітичний процес: куди рухатися? / М. Головатий // Персонал – Київ, 2018 – № 3(161). – С. 4-13.
10. Головатий М. Ф. Соціологія політики : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / М. Ф. Головатий. – Київ : Міжрегіональна академія управління персоналом, 2018. – 504 с.
11. Головатий С. Тріада європейських цінностей – верховенство права, демократія, права людини – як основа українського конституційного ладу (частина третя: права людини) / С. Головатий // Право України. – Київ, 2015 – № 1(161). – С.13-92.
12. Латигіна Н. А. Демократія : реалії versus утопії / Н. А. Латигіна. – Київ : КНТЕУ, 2008. – 400 с.

13. Паламарчук М. О. Виклики модернізації в Україні : політичні аспекти: монографія / М. О. Паламарчук; Національний інститут стратегічних досліджень. – Київ : НІСД, 2016. – 53 с.
14. Шляхтун П. П. Політологія : історія та теорія : підручник для студентів вищих навчальних закладів / П. П. Шляхтун. – Київ : Центр учбової літератури, 2018. – 471 с.
15. Arblaster A. Democracy / A. Arblaster. – Buckinghamy Philadelphia: Open University Press, 2016. – 380 p.
16. Clark I. Globalization and International Relations Theory / I. Clark. – Oxford, 2015. – 780 p.
17. Diamond L. Developing Democracy. Toward Consalidation. – Baltimore – London: The John's Hopkins University Press, 2010. – 563 p.
18. UTA: Used Truck Association [Електронний ресурс] : [сайт асоціації]. – Режим доступу: www.uta.org – Станом на 05.01.2021. – Назва з екрана.